

Kieli historiassa, historia kielessä – lingvistiikka, nordistiikka ja (uusi) filologia

■ Harry Lönnroth

Kielentutkimusta eli lingvistiikkaa on perinteisesti kutsuttu myös filologiaksi. Tämä näkyy yhä sellaisten akateemisten oppiaineiden nimissä, kuten pohjoismainen, germaaninen, englantilainen tai slaavilainen filologia. Tosin useimmissa suomalaisissa yliopistoissa filologia tieteenä ja professiona on enää muisto vain, vaikka moni kielten opiskelija saattaakin vielä kutsua itseään filologiksi erottautuakseen esimerkiksi käännöstieteen opiskelijoista. Tämä artikkeli käsittelee kielentutkimuksen filologista ulottuvuutta. Lähestyn aihetta erityisesti oman alani nordistiikan eli pohjoismaisen kielentutkimuksen näkökulmasta.

Monikielisyyden ytimessä: *philos* (ystävä) ja *logos* (sana)

Humanistin ensimmäinen velvollisuus on osata kieliä, suuria ja pieniä, eläviä ja kuolleita.

– Osmo Pekonen, *Helsingin Sanomat* 2.3.2010

Artikkelin otsikko läpäisee suurimman osan tieteellistä työtäni ja ajatteluani, olipa kyseessä sitten filologinen ja kielihistoriallinen tutkimus, sosiokulttuurinen kielentutkimus ja monikielisyystutkimus tai nordistiikka yleensä. Artikkelin kantavana ajatuksena on, että filologia – siinä merkityksessä, jolla sen pian määrittelen – on suuri mahdollisuus esimerkiksi monikielisyyden ja niin sanottujen nykykielten tutkimuksen kentässä eikä sitä siksi suinkaan vielä kannata heittää tieteen romukoppaan, ainakaan ilman kriittistä uudelleen arviointia. Kuten seuraavasta ilmenee, filologia voi toimia linkkinä kieli-, kirjallisuus- ja historiatieteiden välillä, sillä nämä kaikki juontavat juurensa filologisesta perinteestä, *philoksesta* ja *logoksesta*.

Kirjassaan *The Powers of Philology* Hans Ulrich Gumbrecht (2003) on pohtinut tekstin-

tutkimuksen dynamiikkaa ja osoittanut muun muassa, että filologiset ongelmat, vaatimukset ja metodit ovat itse asiassa ajankohtaisempia kuin koskaan. Kirjassaan *Lärt och populärt* oman oppituolini edellinen haltija, professori ja filologi Christer Laurén (2009:29) kirjoittaa puolestaan näin:

De försvinner ju inte utan tenderar att komma tillbaka i förnyad form förr eller senare... [S]pråkhistorien [har] kommit tillbaka inom mitt område men inte filologin även om vissa första svar har visat sig. Men bägge områdena har tillsvidare en rätt låg profil.

Onko filologia siis tulossa takaisin?

Aikaisemmassa tutkimustoiminnassani olen korostanut niin sanottua filologisesti tiedostavaa tutkimusotetta ja näen sen yhä yhtenä tärkeänä elementtinä, kun hahmottelen alani keskeistä tutkimusagenda. Tieteellisesti kiinnostavaa on yhtäältä kielen ja historian sekä toisaalta kielen ja yhteiskunnan välinen suhde. Näkemykseni on, ettei filologia ole nykykielten tutkimuksen vastakohta tai vihollinen. Päinvastoin. Nykyisyyden syvälinen ymmärtäminen edellyttää myös kielen historiallisuuden tunnustamista ja sen tulkinnan taitoa. Sociolingvisti William Labov (1994) on esimerkiksi pohtinut, miten nykyisyyttä voi käyttää menneisyyden selittämiseen ("the use of the present to explain the past"). Mutta, kuten tunnettua, sama pätee myös toiseen suuntaan: menneisyys voi auttaa meitä ymmärtämään omaa aikaamme ja yhteiskuntaamme, siis myös kieltä ja kulttuuria. Kielen historiallisuuden tutkimiseen kuuluu kuitenkin erottamattomasti ymmärrys siitä, että tekstit, joita tutkimme, puhuvat meille ajalta, joka on täysin erilainen kuin omamme (Jordheim 2003:17).

Mitä filologia sitten on ja miksi sitä ylipäänsä pitäisi tutkia enää 2000-luvulla, onhan sitä muu-

takin tutkittavaa? Kuten kaikkiin kysymyksiin, myös tähän voi vastata joko suppeasti tai seikkaperäisesti. Strategiani on vastata kysymykseen ensin lyhyesti ja antaa perusteellisempi vastaus tuonnempana.

Minulle filologia on ennen kaikkea syvää humanistista sivistystä. Filologia on humanistisen, nykyään erityisesti kielitieteellisen tutkimuksen osa-alue, joka tarkastelee kieliä ja kielellisiä tuotoksia ennen ja nyt. Se tarkastelee kieltä ja historiaa, tekstejä ja konteksteja sekä kielen ja kulttuurin välisiä yhteyksiä (vrt. Jordheim 2003:7). Toisin sanoen filologia tarkastelee kaikkea sitä, mikä laajasti ottaen sisältyy esimerkiksi professuurini opetusalaan liittyvään käsitteeseen kieli yhteiskunnallisena ja kulttuurisena ilmiönä. Sama asia voidaan ilmaista myös toisin: filologisen tutkimuksen ydin on kieli historiassa ja historia kielessä (vrt. Jordheim 2003). Haluan painottaa, että minulle filologia on ensisijaisesti näkökulma tai, kuten Siegfried Wenzel (1990:12) on todennut, asenne.

Kieli ja kulttuuri ovat siis filologisen tutkimuksen perusulottuvuus, sen tieteellinen ja yhteiskunnallinen relevanssi. Otan seuraavassa tarkasteluun kolme seikkaa, jotka mielestäni tukevat tätä väittämää.

Ensinnäkin filologian ja kielitieteen historia on täynnä esimerkkejä siitä, että filologia jo lähtökohtaisesti on monikielistä, -kulttuurista ja -tieteistä – sitä ei siis tarvitse erikseen korostaa. Monikielisyyden ja filologian suhteesta kiinnostuneelle suosittelen esimerkiksi Edward W. Saidin klassikkoteosta *Orientalism* (1978). Luettuani kyseisen kirjan viime kesänä jäin miettimään kirjan ruotsalaisen laitoksen esipuheessa olevaa toteamusta ”Mångspråkighet är Orientens väsen” (ks. Said 2004:42). Monikielisyyden näin ollen myös filologian olemus.

Toiseksi suomalaisessa ja kansainvälisessä kielentutkimuksessa on viime vuosina virinnyt aivan uudenlainen metodologinen kiinnostus historiallisten ja kielitieteellisten näkökulmien yhteensovittamiseen – voidaan jopa puhua eräänlaisesta historiallisesta käänteestä kielitieteessä. Tämä kiinnostus on näkynyt myös muun muassa Suomen Akatemian rahoituspäätöksis-

sä, ja aiheesta on suunnitteilla mielenkiintoisia hankkeita eri puolilla Suomea.

Kolmanneksi perinteiset oppiaine- ja kielirajat alkavat yhä enemmän olla ”katoavaa kansanperinnettä”: nykyaikaista tutkimustoimintaa yhdistävät ennen kaikkea erilaiset tutkimusteemat, isot kysymykset, joita tutkitaan tutkimusryhmissä eri näkökulmista. Nykyään tällaisia teemoja ovat esimerkiksi tilan ja liikkuvuuden käsitteet. Minulle tärkeä teema on suomalainen yhteiskunta ja sen tutkimus, jossa ruotsin kielellä ja ruotsinkielisellä kulttuurilla on jo historiallisista syistä oma erityinen asemansa. Suomea, siis isolla sillä kirjoitettuna, ei voi ymmärtää ottamatta huomioon vaikutusta, joka ruotsinkielisillä – ja luonnollisesti myös muilla kieliryhmillä – on ollut yhteiskuntamme kehityksessä. Juuri tässä näen suuren mahdollisuuden myös filologiselle ja laajemminkin historialliselle kielentutkimukselle maassamme: väitän, että tietämyksemme suomalaisen kaksi- ja monikielisyyden historiasta on puutteellista. Koska filologia, jota on kutsuttu myös eräänlaiseksi ”universaaliksi kulttuuritieteeksi”, ei ole teoria- tai oppiainespesifiä, sillä on annettavaa tilanteessa, jossa oppiaine- ja kielirajat katoavat ja jossa juuri siksi tarvitaan yhdistäviä lähestymistapoja tekstien tutkimiseen (vrt. Jordheim 2003:22, 43).

Kuten edellä totesin, yksi filologian perusolemuksen piirre on sen monipuolisuus; Gumbrecht (2003:39) käyttää ilmaisua filologinen moninaisuus (*philological plurality*). Toisin kuin puhdasoppineelle lingvistille, jolle kieli järjestelmänä on pääasiainen tutkimuksen kohde, filologille kieli on usein väline: kieli heijastaa kulttuuria, ja filologin tehtävänä on tarkastella tätä kulttuuria kielen avulla (vrt. Häkkinen 1995:18). Filologi hyödyntää myös monen muun kulttuuria tarkastelevan tieteenalan näkökulmia ja menetelmiä. Esimerkkinä voidaan mainita historian eri osa-alueet, kuten kulttuuri-, sosiaali-, kaupunki-, oikeus- ja taloushistoria.

Tieteellisten lähdeaineistojen julkaiseminen, tutkiminen ja tulkitseminen ovat filologian perustehtävä, josta hyötyvät todistetusti monet eri tieteenalat mutta myös laajempi yleisö ja

ympäröivä yhteiskunta. Filologia yhdistetäänkin usein juuri vanhoihin käsikirjoituksiin, joiden kieli ja sisältö valottavat muun muassa ihmisten, mentaliteettien ja yhteiskuntien vaiheita. Filologian ei kuitenkaan tarvitse rajoittua vain vanhoihin teksteihin, vaikka ne ovat toki kiinnostavia ja tutkimisen arvoisia. Kirjassaan *Läsningens vetenskap* norjalainen kirjallisuudentutkija Helge Jordheim (2003) hahmotteleeikin eräänlaista ”uutta filologiaa” ja antaa esimerkkejä filologisen luennan soveltuvuudesta käsitehistoriaan, diskurssianalyysiin ja puheaktiteoriaan. Hänelle filologia on moderni ”lukemisen tiede”, jonka tehtävänä on lukea ja tulkita historiallisia tekstejä (Jordheim 2003:7-8).

Murros ja mielikuva: (uusi) filologia lukemisen tieteenä

Först trodde han att det bara var fråga om alla filologers yrkesskada, som var att läsa varje ord för sig utan att någonsin intressera sig för helheten. Sedan begrep han att läs-svårigheterna var ett symptom på en allvarligare sjukdom. Men vilken?

– Björn Larsson, *Filologens dröm* (2008:21)

Vaikka filologia kansainvälisessä katsannossa on uudistunut niin teoreettisesti kuin metodologisesti, mielikuva siitä on yhä vahvasti 1800-lukulainen, ainakin meillä täällä Suomessa. On kuitenkin syytä muistaa, että Suomessa tehdään kansainvälisen tason filologiaa: tuoreimpia esimerkkejä on Cambridge University Pressin julkaisema, tunnettuja Salemin noitaoikeudenkäyntejä käsittelevä editio *Records of the Salem Witch-Hunt* (toim. Rosenthal 2009). Suurteoksen toimituskuntaan kuuluu suuri joukko suomalaisia anglisteja.

Helge Jordheim esittelee edellä mainitussa kirjassaan neljä filologian käyttötapaa. Hänen varsinainen päätavoitteenensa ei ole määrittellä uudelleen filologian käsitettä vaan soveltaa ja käyttää sitä, antaa sen tehdä työtä tämän päivän tieteellisistä lähtökohdista ja tarpeista käsin (Jordheim 2003:19). Esittelenkin seuraavassa pääpiirteissään nämä neljä käyttötapaa, koska ne kertovat paljon siitä, miten filologian käsitettä voi tarkastella nykyajalle tarkoituksenmukaisella tavalla.

Ensiksi filologian käsite kattaa alueen, jonka

voi katsoa olevan yhteistä humanistisille tieteille, kuten historia-, kirjallisuus- ja kielitieteille, joiden yhteinen kohde on kieli. Lähestymistavat ja intressit tietenkin vaihtelevat, mutta kielestä niissä pitkälti on kyse. Historioitsijalle kieli on ensisijaisesti dokumentti, joka kertoo menneisyyden ihmisistä, tapahtumista ja teoista. Kirjallisuudentutkija näkee kielen kirjallisuuden rakennusaineena: kielen avulla kirjailija luo teoksia, joita tutkija sitten tutkii. Kielitieteilijälle kieli on konventionaalisten merkkien, symbolien ja sääntöjen järjestelmä, ja tätä järjestelmää tutkija tarkastelee faktisen kielenkäytön perusteella. (Jordheim 2003:19.)

Koska humanististen tieteiden perusta on siis hyvin filologinen ja koska tieteiden kehitys sittemmin on johtanut kohti yhä suurempaa erikoistumista, filologia voi edustaa ajatusta tieteidenvälisyydestä. Koska humanistinen tutkimus painottaa lukemista erityisenä alueenaan, filologia lukemisen tieteenä mahdollistaa muun muassa oppiainerajat ylittävän yhteistyön. Kielen lisäksi esimerkkeinä voidaan mainita aatehistoria, filosofia ja teologia, joita kaikkia kiinnostavat kieli ja tekstit, toki kaikkia eri tavoilla ja eri lähtökohdista. Siksi Jordheim puhuukin monitieteisestä filologiasta, jossa teksti on kielen historiallinen manifestaatio, muoto. (Jordheim 2003:19-20, vrt. myös 45, 122.)

Toiseksi filologian käsite voi auttaa huomaamaan kielen empiirisen puolen. Jordheimin mukaan filologiassa kieli on todellista, koska sillä on oma materialiteetti, paino ja historiallisuus. Eritoten tekstikritiikin alalla tämä tulee selvästi esiin. Tekstikritiikin tavoite on rekonstruoida kielellinen kehitys historiallisessa eli alkuperäisessä muodossaan. Filologisessa luennessa korostuu muun muassa tekstilähtöisyys. Siinä missä jotkut teksti- ja tulkintateoriat painottavat lukemisen pragmaattisia ulottuvuuksia eli lukijaa, filologia painottaa tekstiä. (Jordheim 2003:20-21.)

Kolmanneksi filologian käsite valottaa kielen ja historian välistä suhdetta, jota myös tässä artikkelissa on pohdiskeltu. Jordheimin mukaan filologian kohde on ja sen tulee olla kieli historiassa: kieli on historiallista ja historia kielellis-

tä, ja kieli taas on kytköksissä siihen todellisuuteen, joka sitä ympäröi. Lukeminen filologisena toimintana ei voi koskaan laiminlyödä kielen historiallisuutta; siksi tästä kielen perusominaisuudesta on tehtävä tutkimuskohde. Oleellinen kysymys on, miten tekstin historiallisuus näkyy silloin, kun sitä luetaan eri ajassa ja paikassa. Historia pitää tehdä tekstissä läsnä olevaksi analysoimalla esimerkiksi sanoja, käsitteitä, syntaktisia rakenteita, intertekstuaalisia viittauksia, intentioita ja merkityksiä. (Jordheim 2003:21–22, 68.)

Neljänneksi filologian käsite voi toimia eräänlaisena prismana, joka voi saada nykyajan teoreettiset asetelmat ja suuntaukset näyttäytymään uudessa valossa. Tästä esimerkkinä on filologisen näkökulman soveltaminen edellä mainittuihin käsittehistoriaan, diskursusanalyysiin ja puheaktiteoriaan. (Jordheim 2003:22.)

Aikakauslehti *Speculumin* vuoden 1990 ensimmäistä numeroa pidetään yleisesti niin sanotun uuden filologian (*new philology*) ohjelmanjulistuksena. Mikä sitten on ”uutta” uudessa filologiassa? Jotta ylipäänsä voisi sanoa, mikä on ”uutta”, pitäisi myös pystyä sanomaan, mikä on ”vanhaa”. Stephen G. Nichols (1990:1) toteaa, että ”uuden” sijasta olisi parempi käyttää sanaa ”uudistuminen” (*renewal*). Tällä hän tarkoittaa yhtäältä tarvetta palata filologian alkuperäisille juurille, käsikirjoituskulttuuriin. Nichols viittaa ranskalaisen Bernard Cerquiglinin kirjaan *In Praise of the Variant*, joka on alaotsikkonsa mukaisesti filologian kriittinen historia. Kirjassaan Cerquiglini (1999:77–78) toteaa: ”Now, medieval writing does not produce variants; it is variance.” Tätä lainausta on sittemmin viljelty tiuhaan filologisessa keskustelussa ja sillä halutaan korostaa keskiaikaisen käsikirjoituskulttuurin varioivaa luonnetta.

Toisaalta Nicholsin (1990:1) mukaan filologiaa uudelleen arvioitaessa tulisi minimoida etäisyys, joka vallitsee yhtäältä keskiajan tutkimuksen ja toisaalta muiden suuntausten, kuten lingvistiikan, antropologian, nykyhistorian ja kulttuurintutkimuksen, välillä. Hänen mukaansa on muistettava, että filologia oli aikoinaan yksi teoreettisesti edistyneisimmistä tieteen-

aloista: filologia oli avantgardea.

Tammisaaren kaupungin tuomiokirjaa vuosina 1678–95 käsittelevässä väitöskirjassani kannatan synteisiä ”vanhan” ja ”uuden” filologian välillä (Lönnroth 2007a, 2007b). Kuten niin usein tieteessä, myös yhtäältä ”uuden” ja ”vanhan” (ns. perinteisen) filologian sekä toisaalta filologian ja lingvistiikan suhteen polarisointi ja arvolatautuneet dikotomiat ovat hedelmättömiä ja kielivät melko yksioikoisesta näkemyksestä kieleen. Siksi en ole erityisemmin ihastunut ”vanhan” ja ”uuden” filologian väliseen eroon. Itse olen aina ollut filologi, en ”uusi” enkä ”vanha”.

”Uusi filologia” on pidettävä erillään ”uusfilologiasta”, jolla taas perinteisesti tarkoitetaan niin sanottujen uusien kielten ja kirjallisuuksien, tavallisesti kuitenkin vain romaanisten ja germaanisten kielten tutkimusta – ei kuitenkaan oman alani pohjoisgermaanisten eli pohjoismaisten kielten tutkimusta. Uusfilologian vastakohta on klassillinen filologia, joka – kuten tunnettua – tutkii klassillisia kieliä, kreikkaa ja latinaa, sekä niiden kirjallisuutta.

Kuten kaikki tieteenalat, myös filologia kehittyy ja muuttaa muotoaan, elää ajassa. Edellä mainitsin jo niin sanotun uuden filologian, jonka kansainvälinen läpimurto on selviö. Esimerkiksi Jordheim hahmottelee filologiaa, joka yhtäältä problematisoi tekstin ja historian välistä suhdetta ja toisaalta pyrkii näkemään tekstin osana historiaa ja historian osana tekstiä. Hänen johtajatuksensa on, että filologian eli ”lukemisen tieteen” tärkein anti nykytutkimukselle on itse asiassa aivan sama kuin humanististen tieteenkin anti, nimittäin kyky opettaa lukemaan. Tällaisesta filologiasta voi hänen mukaansa tulla kaikkea humanistista tekstintutkimusta yhdistävä tietellinen metodi.

Sanoista tekoihin: kohti monikielisyyden historiaa

Hyvän filologin mittapuunahan ei oikeastaan ole ainoastaan se, osaako hän enemmän vai vähemmän useampia vai harvempia kieliä, vaan myös se, tietääkö hän itse varmasti, mitä hän tietää, ja varsinkin se, tietääkö hän varmasti, mitä hän ei tiedä varmasti, ja kykeneekö hän siis aina oikealla paikal-

la ja oikealla hetkellä luottamaan itseensä ja oikealla hetkellä kääntymään asiantuntijoiden ja hakemistojen puoleen.
– Tauno Nurmela, *Hei elämää!* (1967:137)

Suomalaiset yliopistot toteuttavat kilvan strategioitaan. Esimerkiksi Vaasan yliopiston uusi strategia määrittelee yliopistollemme neljä tutkimuksen painoalaa, joista yksi on monikielisyys- ja -kulttuurisuuden vahvistaminen. Suomalaisen yliopistolaitoksen suuressa murroksessa Vaasan yliopisto profiloituu näin suomenkielisenä mutta samalla monikielisenä tutkimusyhteisönä, jonka strategiassa kielille ja kulttuureille on annettu niille kuuluva sija. Esimerkiksi nordistiikan alalla Vaasa on vahva kansallinen ja kansainvälinen tekijä, aito tutkimusympäristö aidosti kaksikielisessä ympäristössä, jossa on tehty suomalaisissa oloissa poikkeuksellisen pitkäjänteistä työtä omaleimaisen profiilin eteen.

Vanhan kauppakorkeakouluperinteen mukaisesti kielten opiskelu ja tutkimus ovat Vaasassa painottuneet enemmän nykykieliin ja tämän päivän kielenkäyttöön, vähemmän kielihistoriaan, mikä on osittain täysin ymmärrettävää. Tästäkin huolimatta rohkenen väittää, että filologinen näkökulma ja siihen läheisessä yhteydessä oleva historiallisesti suuntautunut kielentutkimus tarjoavat uusia ulottuvuuksia monikielisyys- ja nykykielten tutkimukseen niin yksilön kuin yhteiskunnan tasolla. Näkisin myös mielelläni, että yhteistyö esimerkiksi Uumajan yliopiston kanssa syvenisi, sillä tällä hetkellä lähimmät (pohjoismaiset) filologit löytyvät juuri meren takaa Uumajasta, joka muutenkin on Vaasalle luonteva yhteistyökumppani.

Mitä annettavaa sitten kielitieteellisesti orientoituneella filologialla käytännössä voisi olla yliopistolle, jolla on vahva monikielisyys- ja nykykieliorientaatio? Annan seuraavassa kaksi konkreettista esimerkkiä. Ensimmäinen tutkimus on paraikaa suunnitteilla ja se keskittyy historiaan, toinen tutkimus on jo käynnissä ja se keskittyy nykyisyyteen. Ne molemmat täydentävät ymmärrystämme suomalaisen yhteiskunnan monikielisydestä – eri tavalla mutta samanarvoisesti.

Ensimmäinen tutkimus käsittelee yliopistomme ensisijaista vaikutusalueetta, Pohjanmaata, historiallista ja nykyistä, erityisesti 1600-luvun

alussa perustettua Vaasaa monikielisenä kaupunkiympäristönä. Urbaani monikielisyys (*urban multilingualism*) ja siihen keskeisesti liittyvät historialliset kaupunkikieliset ovat alue, jossa lokaali ja globaali, historia ja nykyaika, kohtaavat. Keskeisin Vaasaa koskeva historiallinen lähdeaineisto on 1600-luvun oikeudenkäyntipöytäkirjat eli tuttavallisemmin tuomiokirjat. Niistä Vaasan kaupunkihistorian kirjoittaja Armas Luukko (1971:5) on todennut seuraavaa:

Ne eivät ole antoisia vain siksi, että niiden avulla on selvitettävissä kaupungin hallinto ja oikeudenhoito, vaan myös siitä syystä, että ne sisältävät runsaasti kertovaa ainesta ja tarjoavat erinomaisen kuvan kaupunkilaisten jokapäiväisestä elämästä [...].

Näen myös suurena mahdollisuutena ja resursina sen, että Vaasassa, vanhassa hallinto- ja kaupunkikaupungissa, on maakunta-arkisto.

Toinen hanke on jo käynnissä ja se keskittyy valtakunnan tasoon. Kyseessä on kollegani, professori Nina Pilkkeen johtama tutkimushanke *Kaksikielisyys ja monikulttuurinen Suomi – hyviä käytänteitä ja tulevaisuuden haasteita* (2010–14). Nimensä mukaisesti hanke käsittelee suomalaista kaksikielisyyttä ja se toteutetaan Vaasan ja Oulun yliopistojen välisenä monitieteisenä yhteistyönä. Hankkeessa tarkoitukseni on muun muassa tarkastella arkistolähteisiin nojaten sisäsuomalaisen Tampereen ruotsinkielisiä yhdistyksiä kielellisinä ympäristöinä ja tukea näin filologis-kielihistoriallisen näkökulman avulla hankkeen nykyaikaan keskittyviä erikoistutkimuksia.

Kielet ja kulttuurit globaalistuvassa maailmassa ovat alue, jossa Vaasan yliopiston filosofinen tiedekunta voi mielestäni antaa vahvan kansallisen ja kansainvälisen panoksen. Yhteistyöllä on täällä pitkät perinteet, mistä kertoo Vaasassa jo yli kolmekymmentä vuotta sitten perustettu käännösteorian, ammattikielten ja monikielisyys- ja tutkimusryhmä VAKKI. Haluankin omalta osaltani esittää vahvan yhteistyökutsun ja haastaa professori- ja muut kollegani ideimaan uusia kirjoja ja konferensseja kielten ja kulttuurien kohtaamisista ja rinnakkaiselosta.

Kirjallisuus

- Cerquiglini, Bernard 1999. *In Praise of the Variant. A Critical History of Philology*. Translated by Betsy Wing. Baltimore/London: The Johns Hopkins University Press.
- Gumbrecht, Hans Ulrich 2003. *The Powers of Philology. Dynamics of Textual Scholarship*. Urbana/Chicago: University of Illinois Press.
- Häkkinen, Kaisa 1995. *Kielitieteen perusteet*. 2. painos. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Jordheim, Helge 2003. *Läsningens vetenskap. Utkast till en ny filologi*. Översättning Sten Andersson. Gråbo: Anthropos.
- Labov, William 1994. *Principles of Linguistic Change. Internal Factors*. Malden, Mass./Oxford, UK: Blackwell.
- Larsson, Björn 2008. *Filologens dröm. Berättelser om upptäckarglädje*. Stockholm: Norstedts.
- Laurén, Christer 2009. *Lärt och populärt. Artiklar, debattinlägg, tal, litterär text*. Red. Merja Koskela, Nina Pilke & Mariann Skog-Södersved. Vasa: Vaasan yliopisto.
- Luukko, Armas 1971. *Vaasan historia I*. Vasa: Vaasan kaupunki.
- Lönnroth, Harry 2007a. *Ekenäs stads dombok 1678–1695. I: Rättsfilologisk studie av en 1600-talshandskrift*. Helsingfors: Finska Vetenskaps-Societeten.
- Lönnroth, Harry 2007b. *Ekenäs stads dombok 1678–1695. II: Filologisk utgåva med kommentar och register*. Helsingfors: Finska Vetenskaps-Societeten.
- Nichols, Stephen G. 1990. Introduction: Philology in a Manuscript Culture. *Speculum* 65:1, 1–10.

- Nurmela, Tauno 1967. *Hei elämää!* 3. painos. Porvoo/Helsinki: WSOY.
- Pekonen, Osmo 2010. Millä kielellä? *Helsingin Sanomat* 2.3.2010.
- Rosenthal, Bernard 2009 (General Editor). *Records of the Salem Witch-Hunt*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Said, Edward W. 2004. *Orientalism*. Översättning Hans O. Sjöström. Förord Sigrid Kahle. Stockholm: Ordfront.
- Wenzel, Siegfried 1990. Reflections on (New) Philology. *Speculum* 65:1, 11–18.

Kirjoittaja on ruotsin kielen professori Vaasan yliopistossa. Artikkelin perustuu hänen uuden professorin luentoonsa 27.1.2011.

TIETOKIRJA.FI HELSINKI

25.–26.8.2011

Kruununuhaka, Tieteiden talo (Kirkkokatu 6)
www.tietokirja.fi

Esiintyjänä mm.

Jaana Airaksinen
 Eevaliisa Anttila
 Matti Apunen
 Anne Brunila
 Jaakko Heinimäki
 Paula Heinonen
 Markku Jokisipilä
 Jenni Kirves
 Matti Klinge
 Juhani Koivisto
 Anna Kortelainen
 Tuomas Kyrö
 Sirpa Kähkönen
 Anne Moilanen

Perti Mustajoki

Kirsti Mäkinen
 Seija Sarti
 Pekka Tarkka
 Ari Turunen
 Risto Uimonen
 Kaari Utrio
 Janne Virkkunen

Tietokirjaraati:

Heidi Hautala
 Holle Holopainen
 Lasse Lehtinen
 Anna-Stina Nykänen
 Minna Lindgren

Tietokirjat Suomen historian kipupisteiden kuvaajana

•
**Miksi terveystiedosta
on niin vaikea olla samaa mieltä**

•
Taidekirjat

•
Ruokakirjat

•
Musiikkikirjat

•
Elämäni tietokirjat

•
Miten minusta tuli tietokirjailija

Tilaisuudet ovat yleisölle avoimia ja maksuttomia.